

Nyhedsbrevet husdyrgodkendelse

Nr. 7

26. januar 2010

Den 14. januar kunne Miljøminister Troels Lund Poulsen præsentere forslag til 23 nye vandplaner og én samlet Natura 2000 plan. Vandplanerne skal fortsætte der, hvor de tidligere vandmiljøplaner slap, nemlig med at forbedre vandkvaliteten i danske søer, vandløb, kyster, fjorde og grundvandet. Natura 2000-planen er den første samlede plan, der sigter mod at forbedre naturtilstanden i alle 246 Natura 2000-områder i Danmark. Læs mere om vandplanerne og Natura 2000-planen på <http://www.blst.dk/>

Dette nummer af Nyhedsbrevet Husdyrgodkendelser fokuserer bl.a. på sammenhængen mellem arbejdet med husdyrgodkendelser og de nye vand- og Natura 2000 planer.

19. januar 2010 sendte Miljøstyrelsen en række nye, vejledende BAT-vilkår i høring med høringsperiode frem til 2. februar 2010. Du finder høringsmaterialet på mst.dk.

God fornøjelse.

- Sammenhæng ml. vand- og Natura 2000-planer og husdyrgodkendelseslov – s. 2
- Referat af møde mellem Miljøstyrelsen og Mariagerfjord kommune – side 5
- FAQer om vand- og Natura 2000-planerne – side 6
- Udvalgte spørgsmål og svar om vand- og Natura 2000-planer – side 7
- Nye BAT-vilkår sendt i høring – side 7
- Status på regnearket – side 8
- Konsulenter kan ikke opkræve brugerbetaling – side 8
- Sammenskrivning af husdyrgodkendelsesloven – side 9
- Kurser og workshops i foråret – side 9

Nyhedsbrev nr. 7 – udsendt 26. januar 2010

“Nyhedsbrevet Husdyrgodkendelse” udgives af Miljøstyrelsen med information om seneste nyt på husdyrgodkendelsesområdet. Gå ind på www.mst.dk/Landbrug/Husdyrgodkendelser hvis du har forslag til artikler eller emner, vi skal tage op. På denne side kan du også afmelde nyhedsbrevet.

Sammenhæng mellem vand- og Natura 2000-planer og husdyrgodkendelsesloven

---

Nogle kommuner har været i tvivl om, hvorvidt de allerede på nuværende tidspunkt skal skærpe kravene i husdyrgodkendelserne ud over de fastlagte beskyttelsesniveauer for at opfylde kravene i de kommende vand- og Natura 2000-planer. Det er ikke tilfældet. Kommunerne skal ikke skærpe kravene udover de fastlagte beskyttelsesniveauer vedr. næringsstoffer på grund af vand- og Natura 2000-planerne.

Det gælder således som hidtil, at kommunerne kun i særlige tilfælde og ud fra en konkret vurdering af den enkelte sag skal stille krav, der er skærpede i forhold til de fastlagte beskyttelsesniveauer, og at disse følger de retningslinjer, der fremgår af godkendelsesbekendtgørelsens bilag 4.

Nedenfor beskrives dels sammenhængen mellem vandplanerne og husdyrgodkendelsesloven, dels sammenhængen mellem Natura 2000-planen og husdyrgodkendelsesloven.

Sammenhæng mellem vandplaner og husdyrgodkendelseslov

Regeringen har som en del af Aftalen om Grøn Vækst vedtaget de tiltag, der skal gennemføres for at opfylde målene i vand- og Natura 2000-planerne.

Når det gælder vandplanerne, er der ikke truffet beslutning om at ændre de fastlagte beskyttelsesniveauer i husdyrgodkendelsesloven.

Husdyrgodkendelseslovens beskyttelsesniveauer for nitratudvaskningen og fosforoverskuddet er nemlig allerede indregnet i den baseline, som er udgangspunktet for målsætningen i Aftalen om Grøn Vækst. Nemlig målsætningen om at reducere udvaskningen af kvælstof med yderligere 19.000 tons og udvaskningen af fosfor med 210 tons af hensyn til vandplanerne.

Det betyder, at hvis kommunerne selvstændigt skærper de eksisterende beskyttelsesniveauer i forbindelse med miljøgodkendelser af husdyrbrug på grund af målsætningerne i vandplanerne, vil det være lig med en unødvendig "dobbeltindsats". Også set ud fra et samfundsøkonomisk perspektiv vil det være meget uheldigt.

Nyhedsbrev nr. 7 – udsendt 26. januar 2010

"Nyhedsbrevet Husdyrgodkendelse" udgives af Miljøstyrelsen med information om seneste nyt på husdyrgodkendelsesområdet. Gå ind på www.mst.dk/Landbrug/Husdyrgodkendelser hvis du har forslag til artikler eller emner, vi skal tage op. På denne side kan du også afmelde nyhedsbrevet.

Dette ændrer ikke ved, at kommunerne som hidtil skal foretage en konkret vurdering af hver enkelt sag og skærpe kravene, hvis et husdyrbrug kan påvirke et vandområde væsentligt, ligesom kommunerne fortsat skal vurdere, om forudsætningerne for husdyrgodkendelseslovens beskyttelsesniveauer holder med hensyn til, at det samlede husdyrhold i oplandet ikke øges væsentligt.

Sammenhæng mellem Natura 2000-plan og husdyrgodkendelsesloven

Når det gælder Natura 2000-planen, er det i modsætning til vandplanerne besluttet i Aftalen om Grøn Vækst, at husdyrgodkendelseslovens fastlagte beskyttelsesniveau for ammoniak skal understøtte Natura 2000-planen. I forslag til Natura 2000-planen står der da også konkret, at:

"Reduktion af kvælstofdeposition på områdets habitatnaturtyper forventes at ske gennem en kommende ændring af husdyrgodkendelsesloven, jf. regeringsudspillet Grøn Vækst, april 2009".

Et forslag til ændring af husdyrgodkendelsesloven har været i høring i januar 2010. I lovforslaget lægges der op til et markant skærpet ammoniak-beskyttelsesniveau for naturområder omfattet af Natura 2000-planen.

Forslaget lægger op til at ændre det nuværende beskyttelsesniveau, der er baseret på krav til merbelastningen til et beskyttelsesniveau baseret på krav til den maksimale totalbelastning. Der er tale om et krav om en maksimal totalbelastning på mellem 0,2 og 0,7 kg N/ha/år afhængig af antal husdyrbrug i området.

Hvis man sammenligner det nuværende ammoniak-beskyttelsesniveau med lovforslaget, betyder det eksempelvis følgende:

Et husdyrbrug, der ligger i bufferzone II, og hvor der ikke er andre brug i zonen, vil med det nuværende beskyttelsesniveau kunne få en godkendelse til en merdeposition på 0,7 kg N/ha/år. Er brugets deposition i forvejen 2,0 kg N/ha/år, bliver den samlede deponation på 2,7 kg N/ha/år. Hvis det samme husdyrbrug derimod skulle have en godkendelse i overensstemmelse med lovforslaget, ville kravet være, at bruget maksimalt måtte have en totaldeposition på 0,7 kg N/ha/år.

Nyhedsbrev nr. 7 – udsendt 26. januar 2010

"Nyhedsbrevet Husdyrgodkendelse" udgives af Miljøstyrelsen med information om seneste nyt på husdyrgodkendelsesområdet. Gå ind på www.mst.dk/Landbrug/Husdyrgodkendelser hvis du har forslag til artikler eller emner, vi skal tage op. På denne side kan du også afmelde nyhedsbrevet.

Lovforslaget betyder, at husdyrbrug med uacceptabl store ammoniakpåvirkninger, der ligger tæt på ammoniakfølsomme naturområder i vores internationale naturbeskyttelsesområder, vil blive udfaset. Og det betyder, at den samlede ammoniakbelastning vil blive stadig mindre og således nærme sig naturområdernes tålegrænse.

Danmarks Miljøundersøgelser har vurderet, at det ikke er muligt at påvise biologiske ændringer ved påvirkninger på under 1 kg N/ha/år. De nye regler vil sikre, at den samlede belastning fra husdyrbrug ikke overstiger 1 kg N/ha/år. Det skyldes, at der ikke vurderes at kunne være mere end 3 husdyrbrug, som kan påvirke samme naturpunkt med en påvirkning hver især på over 0,2 kg N/ha/år. Lovforslaget udelukker dog ikke, at man i atypiske situationer kan skærpe det fastlagte beskyttelsesniveau. I så fald skal der være en god begrundelse for, at situationen er så atypisk, at der må meddeles afslag.

I lovforslaget er der lagt op til, at det nye beskyttelsesniveau for ammoniak træder i kraft 1/8 2010. Indtil da skal kommunerne følge det eksisterende, fastlagte ammoniak-beskyttelsesniveau. Det eksisterende beskyttelsesniveau tager som hidtil i overvejende grad de nødvendige hensyn til Habitatdirektivet. Det eksisterende beskyttelsesniveau tager højde for Habitatdirektivets krav om at vurdere og sikre, at der ikke sker godkendelse af husdyrbrug, der kan skade et internationalt naturbeskyttelsesområde. Der vil derfor kun undtagelsesvist være behov for at stille krav, der går ud over det eksisterende beskyttelsesniveau. Derimod tager de ikke fuld højde for at opfylde mål og indsats i den kommende Natura 2000-plan. Det er det, det nye beskyttelsesniveau i lovforslaget gør.

Nyhedsbrev nr. 7 – udsendt 26. januar 2010

"Nyhedsbrevet Husdyrgodkendelse" udgives af Miljøstyrelsen med information om seneste nyt på husdyrgodkendelsesområdet. Gå ind på www.mst.dk/Landbrug/Husdyrgodkendelser hvis du har forslag til artikler eller emner, vi skal tage op. På denne side kan du også afmelde nyhedsbrevet.

Referat af møde mellem MST og Mariagerfjord

Den 30. november 2009 mødtes Miljøstyrelsen med Mariagerfjord Kommune for at drøfte husdyrgodkendelsesloven og kommunens behandling af ansøgninger om udvidelse af husdyrbrug. På mødet fortalte Miljøstyrelsen bl.a., hvordan kommunerne skal agere i forhold til de midlertidige beskyttelsesniveauer i husdyrgodkendelsesloven samt i relation til de kommende vand- og Natura 2000-planer og habitatdirektivet.

Du finder hele referatet som bilag til dette nyhedsbrev på mst.dk.

Sammenhængen mellem husdyrgodkendelsesloven og de kommende vand- og Natura 2000-planer er beskrevet i den foregående artikel. I forhold til sammenhængen med habitatdirektivet kan fremhæves følgende af referatet:

"Miljøstyrelsen henviste til, at kravene i medfør af habitatdirektivet vedr. vurdering af husdyrprojekter er indarbejdet i husdyrgodkendelsesloven. Det fremgår af husdyrgodkendelsesloven, at kommunen skal foretage en vurdering af påvirkningen på internationale naturbeskyttelsesområder. I forbindelse med en husdyrgodkendelse er der ikke et krav om at skulle opfylde et nærmere fastlagt mål. Kommunen skal vurdere, om projektet kan påvirke et Natura 2000-område væsentligt, og i givet fald da foretage en nærmere konsekvensvurdering af projektets virkninger på Natura 2000-området under hensyn til bevaringsmålsætningen. Miljøstyrelsen præciserede, at der i de midlertidige fastlagte beskyttelsesniveauer er indarbejdet hensynet til den kumulative effekt. Viser vurderingen, at projektet vil skade det internationale naturbeskyttelsesområde, og at dette ikke kan afværges ved vilkår efter godkendelsesbekendtgørelsens bilag 3 eller 4, kan der ikke meddeles tilladelse, dispensation eller godkendelse til det ansøgte." (side 4)

Nyhedsbrev nr. 7 – udsendt 26. januar 2010

"Nyhedsbrevet Husdyrgodkendelse" udgives af Miljøstyrelsen med information om seneste nyt på husdyrgodkendelsesområdet. Gå ind på www.mst.dk/Landbrug/Husdyrgodkendelser hvis du har forslag til artikler eller emner, vi skal tage op. På denne side kan du også afmelde nyhedsbrevet.

FAQer om vand- og Natura 2000-planer

By- og Landskabsstyrelsen har udarbejdet en række generelle og tekniske FAQer til vand- og Natura 2000-planerne, som du finder på www.blst.dk. FAQerne ligger også på mst.dk som bilag til dette nyhedsbrev

Vi vil derfor nøjes med at fremhæve følgende FAQ om husdyrbrug og indsatsprogrammer, som står på side 6 i de generelle FAQer:

Spørgsmål: Hvordan skal kommunen administrere husdyrgodkendelsesområdet, når vand- og naturplanerne foreligger?

Svar:

I husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen (BEK nr. 294 af 31. marts 2009 om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug), er der fastlagt beskyttelsesniveauer for blandt andet ammoniak, nitratudvaskning og fosforoverskud. Det fremgår også af bekendtgørelsen, at når vand- og Natura 2000-planerne i henhold til miljømålsloven foreligger, erstatter disse planer de midlertidige beskyttelsesniveauer.

Det betyder, at forslag til vand- og Natura 2000-planer, der offentliggøres, ikke erstatter de midlertidige beskyttelsesniveauer i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen. Vand- og Natura-2000-planerne vil først skulle lægges til grund for afgørelser truffet efter husdyrgodkendelsesloven, når disse planer foreligger som endeligt vedtagne planer.

Aftalen om Grøn Vækst, som regeringen har indgået med Dansk Folkeparti, omfatter initiativer til nedbringelse af næringsstofbelastningen til overfladevande og grundvandet. Disse initiativer vil sammen med den hidtidige indsats efter vandmiljøplanerne (senest VMP III) samt husdyrgodkendelseslovgivningens beskyttelsesniveauer give de nødvendige næringsstoffreduktioner for at sikre målopfyldelse af vand- og Natura 2000-planerne.

Nyhedsbrev nr. 7 – udsendt 26. januar 2010

"Nyhedsbrevet Husdyrgodkendelse" udgives af Miljøstyrelsen med information om seneste nyt på husdyrgodkendelsesområdet. Gå ind på www.mst.dk/Landbrug/Husdyrgodkendelser hvis du har forslag til artikler eller emner, vi skal tage op. På denne side kan du også afmelde nyhedsbrevet.

Efter miljømålsloven er vand- og Natura 2000-planerne, dvs. de endeligt vedtagne planer, bindende for myndighederne ved udøvelse af deres beføjelser efter anden lovgivning. Det indebærer, at når vand- og Natura-2000-planerne foreligger som endeligt vedtagne planer, vil administrationen af husdyrgodkendelsesloven skulle ske i overensstemmelse med retningslinjerne i planerne vedr. husdyrgodkendelsesloven.

Udvalgte spørgsmål og svar om vand- og naturplaner

Betyder de nye vandplaner, at alle tilladelser og godkendelser skal revurderes?

Nej. De tilladelser og godkendelser, som landbruget og industrien har fået efter miljøbeskyttelsesloven skal ikke revurderes som følge af vandplanerne. Den retsbeskyttelse på 8-10 år, der typisk knytter sig til en miljøgodkendelse, vil forsat gælde.

Skal husdyrgodkendelseslovens beskyttelsesniveau ikke ændres?

Initiativerne i Grøn Vækst og den beskyttelse, der sker i medfør af husdyrgodkendelserne vil tilsammen give de nødvendige reduktioner for at realisere vand- og Natura 2000-planerne.

Nye BAT-vilkår sendt i høring

Den 19. januar 2010 sendte Miljøstyrelsen nye BAT-standardvilkår for slagtesvinebrug omfattet af husdyrgodkendelseslovens § 12 samt malkekvægsbrug omfattet af husdyrgodkendelseslovens § 11 og § 12 i høring. Høringsperioden slutter den 2. februar 2010. Materialet er sendt i høring til organisationerne samt til orientering til alle abonnenter af Nyhedsbrevet Husdyrgodkendelse. Du finder høringsmaterialet her: http://www.mst.dk/Virksomhed_og_myndighed/Landbrug/Landbrug+hoe_ringsmateriale/Vejledning/BAT_vilkaar_jan2010.htm

Nyhedsbrev nr. 7 – udsendt 26. januar 2010

"Nyhedsbrevet Husdyrgodkendelse" udgives af Miljøstyrelsen med information om seneste nyt på husdyrgodkendelsesområdet. Gå ind på www.mst.dk/Landbrug/Husdyrgodkendelser hvis du har forslag til artikler eller emner, vi skal tage op. På denne side kan du også afmelde nyhedsbrevet.

Status på regnearket – en sidste opdatering

Efter flere henvendelser fra kommunerne om den fremtidige nedlæggelse af regnearket, har Miljøstyrelsen besluttet at udskyde idriftsættelsen af de .NET-baserede beregninger i husdyrgodkendelse.dk, indtil den nye udgave af Husdyrgodkendelse.dk er klar. Derfor vil regnearket i løbet af februar 2010 blive opdateret en sidste gang med henblik på at indarbejde ammoniakdepositionsberegninger i afstanden 10-300 m fra punktkilden.

Når regnearket bliver i stand til at foretage beregninger under 300 meter fra et naturområde (bufferzone 1), vil det betyde, at de ansøgninger, der p.t. har anlæg beliggende i bufferzone 1, og hvor der er en meremission fra anlægget, i stedet for resultatet 0,00 vil have en beregnet værdi for højeste merdeposition i naturområdet. Ansøgninger der ligger længere væk end 300 meter vil ikke blive påvirket af de nye beregninger, ligesom der ikke beregnes en merdeposition for ansøgninger, hvor der ingen meremission er, selvom de måtte have anlæg i bufferzone 1.

Konsulenter kan ikke opkræve brugerbetaling

Der har været rejst spørgsmål om, hvorvidt konsulenter kan opkræve brugerbetaling direkte fra ansøgere i de tilfælde, hvor kommunen har hyret konsulentbistand til at behandle en godkendelsessag. Svaret er, at det kan konsulenten ikke.

I henhold til brugerbetalingsbekendtgørelsens § 3, er det kun kommunen, der kan opkræve brugerbetaling. Konsulentens honorar skal derfor betales af kommunen, hvorefter kommunen må opkræve brugerbetaling hos ansøger efter gældende takster i brugerbetalingsbekendtgørelsen. Brugerbetalingsbekendtgørelsen kan læses her: <http://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=13110>

Nyhedsbrev nr. 7 – udsendt 26. januar 2010

"Nyhedsbrevet Husdyrgodkendelse" udgives af Miljøstyrelsen med information om seneste nyt på husdyrgodkendelsesområdet. Gå ind på www.mst.dk/Landbrug/Husdyrgodkendelser hvis du har forslag til artikler eller emner, vi skal tage op. På denne side kan du også afmelde nyhedsbrevet.

Sammenskrivning af husdyrgodkendelsesloven

Den 24. december 2009 blev lovbekendtgørelse nr. 1486 af 04/12/2009 om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug offentliggjort.

Lovbekendtgørelsen sammenskriver den oprindelige husdyrgodkendelseslov og alle senere ændringer af loven til og med den 4. december 2009. Læs lovbekendtgørelsen på Retsinformation: <https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=128754>

Der er således ikke sket indholdsmæssige ændringer af loven. Det eneste nye er, at loven nu ligger i én samlet pakke.

Kurser og workshops i foråret 2010

På mst.dk kan du tilmelde dig nye kurser og workshops om miljøgodkendelser af husdyrbrug. Du kan bl.a. deltage i et "Eksperimentarium for it-ansøgningssystemet", som giver mulighed for at opleve systemet fra ansøgersiden. Få oplysninger om kurserne på http://www.mst.dk/Virksomhed_og_myndighed/Landbrug/Husdyrgodkender/Husdyraftale/Workshops_2010.htm

På gensyn 8. marts 2010

Næste nummer af Nyhedsbrevet Husdyrgodkendelser udkommer mandag den 8. marts 2010.

Nyhedsbrev nr. 7 – udsendt 26. januar 2010

"Nyhedsbrevet Husdyrgodkendelse" udgives af Miljøstyrelsen med information om seneste nyt på husdyrgodkendelsesområdet. Gå ind på www.mst.dk/Landbrug/Husdyrgodkender hvis du har forslag til artikler eller emner, vi skal tage op. På denne side kan du også afmelde nyhedsbrevet.

Referat af møde mellem Mariagerfjord Kommune og Miljøstyrelsen om husdyrgodkendelsesloven, mandag den 30. november 2009

Mødedeltagere

fra Mariagerfjord Kommune:

- Borgmester HC Maarup
- Natur- og Miljøchef Jørgen Ussing
- Afdelingsleder Poul Møller (Landbrug)
- Charlotte Speich
- Afdelingsleder Bjarke Jensen (Natur og Grundvand)
- Rasmus Fuglsang Frederiksen
- Grace Vedel

fra Miljøstyrelsen og Miljøcenter Århus:

- Kontorchef Sune I. Schou
- Per Nørmark Andersen
- Lene Andersen
- Lisbet Ogstrup
- Peter Kaarup, Miljøcenter Århus

Dagsorden

- 1) Velkomst ved Miljøstyrelsen
- 2) Præsentation af mødedeltagere
- 3) Mariagerfjord Kommune præsenterer kort kommunens fremgangsmåde og grundlag for behandling af ansøgninger og redegør for fremsendte cases
- 4) Miljøstyrelsen redegør for husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen
- 5) Drøftelse af Mariagerfjord Kommunes behandling af ansøgninger om udvidelse af husdyrbrug på baggrund af ovenstående præsentation og materiale:
  - Godkendelsesprocedure
  - Habitatbestemmelserne
  - Vidensgrundlag om Mariager Fjord, Hjarbæk Fjord, tør habitatnatur
  - Andet
- 6) Eventuelt

I øvrigt

Mariagerfjord Kommune havde forud for møde fremsendt følgende materiale:

- Mariagerfjord Kommunes afslag af 30/6 2009 på ansøgning om miljøgodkendelse af produktionsudvidelse på Stubberupvej 9, 9500 Hobro.
- Mariagerfjord Kommunes afslag af 19/8 2009 på ansøgning om miljøgodkendelse af produktionsudvidelse på Høndrupgårdsvej 4, 9500 Hobro.
- Mariagerfjord Kommunes partshøring af 4/6 2009 i forbindelse med behandling af ansøgning om miljøgodkendelse af kvægbrug på ejendommen, Stubberupvej 9, 9500 Hobro
- Mariagerfjord Kommunes kommentarer af 30/9 2009 vedrørende klage over miljøgodkendelse af svinebrug på ejendommen Høndrupgaardsvej 4, 9500 Hobro, skema nr. 2366
- AgriNords klage over afslag på ansøgning om miljøgodkendelse på Stubberupvej 9, 9500 Hobro af 2/7 2009
- Agrinord vedr. klage over miljøgodkendelse af svinebruget på ejendommen Høndrupgaardsvej 4, 9500 Hobro i Mariagerfjord Kommune. J.nr. 09.17.18-P19-2-07

Referat

Ad dagsordenens pkt. 1: Velkomst ved Miljøstyrelsen

Miljøstyrelsen bød velkommen og oplyste indledningsvist, at styrelsen vil orientere ministeren om forløbet af mødet.

Ad dagsordenens pkt. 2: Præsentation af mødedeltagere

Der skal henvises til ovenstående vedr. mødedeltagere.

Ad dagsordenens pkt. 3: Mariagerfjord Kommune præsenterer kort kommunens fremgangsmåde og grundlag for behandling af ansøgninger og redegør for fremsendte cases

Mariagerfjord præsenterede kort kommunens administrationsflow for ansøgninger efter husdyrgodkendelsesloven i kommunen.

Kommunen oplyste, at der er fastlagt en bemyndigelsesramme i kommunen med henblik på, at afgørelser kan træffes administrativt inden for bemyndigelsesrammen, mens sager, administrationen vurderer ikke kan afgøres inden for rammen, forelægges for kommunalbestyrelsen.

Kommunen oplyste endvidere, at i sager, hvor der kunne forventes et afslag, fremsendte kommunen et udkast til afslag til ansøger. Kommunen oplever i den forbindelse, at nogle ansøgere vælger at ændre deres projekt og på ny ansøger kommunen om godkendelse.

Kommunen gjorde opmærksom på at Mariagerfjord Kommune i særlig grad er omgivet af beskyttet Habitatnatur, hvilket udgør en særlig udfordring.

Kommunen beskrev med udgangspunkt i habitatbekendtgørelsen, hvorledes kommunen foretager den konkrete vurdering af husdyrbrugsansøgninger for så vidt angår udvaskning af næringsstoffer til overfladevand og ammoniakdepositionen på tør natur.

Kommunen påpegede i den sammenhæng særligt, at kommunen har sin opmærksomhed rettet mod den kumulative effekt og spørgsmålet om beskyttelse af habitatnatur.

Som grundlag for disse vurderinger anvender kommunen særligt de udarbejdede basisanalyser til vandplanlægningen efter miljømålsloven, som blandt andet baseres på de daværende regionpla-

ner, øvrig udarbejdet materiale om Mariager Fjords miljøtilstand, herunder udarbejdede amtsrapporter om Mariager Fjord af 2005, DMUs rapport af november 2008 samt bedst tilgængelig viden om Mariager Fjords miljøtilstand fremlagt af Miljøcenter Aalborg på temamøde for Byrådet i kommunen med henblik på efter kommunens vurdering at kunne leve op til habitatvurderingskravene samt bedste tilgængelige viden for at kunne afgøre, om der er tale om en væsentlig påvirkning. Mariagerfjord Kommune henviste til, at kommunen anvender grænseværdier for den maksimale nitratudledning målt som kg N/ha.

Ad dagsordenens pkt. 4: Miljøstyrelsen redegør for husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen

Miljøstyrelsen redegjorde kort for husdyrgodkendelseslovens midlertidige beskyttelsesniveauer, herunder at disse er fastlagt for med henblik på i perioden frem til der foreligger endeligt vedtagne vand- og Natura 2000 planer at sikre en høj miljøbeskyttelse, men dog således, at disse beskyttelsesniveauer ikke foregriber målsætningerne i vand- og Natura 2000-planerne. Miljøstyrelsen oplyste endvidere, at det fremgår af husdyrgodkendelseslovgivningen, at lovens midlertidige beskyttelsesniveauer erstatter regionplanretningslinjerne, hvorfor disse retningslinjer ikke kan lægges til grund for afgørelser efter husdyrgodkendelsesloven. Miljøstyrelsen oplyste endvidere, at det fremgår af husdyrgodkendelsesloven, at overholdelse af lovens midlertidige beskyttelsesniveauer i de aller fleste tilfælde betyder, at der ikke vil være tale om en væsentlig virkning på miljøet.

Endelig orienterede Miljøstyrelsen om Grøn Vækst, hvori det er besluttet, at der skal gennemføres en række generelle indsatser til målopfyldelse af vand- og Natura 2000-planerne, og der ikke med Grøn Vækst er truffet nogen ændret beslutning om, hvorledes husdyrgodkendelser skal bidrage til målopfyldelse af disse planer.

Ad dagsordenens pkt. 5: Drøftelse af Mariagerfjord Kommunes behandling af ansøgninger om udvidelse af husdyrbrug på baggrund af ovenstående præsentation og materiale

Mariagerfjord Kommune fremhævede, at kommunen ikke kunne se, at Miljøklagenævnets afgørelser underbyggede den ovennævnte gennemgang af husdyrgodkendelsesloven.

Miljøstyrelsen påpegede, at nævnet i sine afgørelser har peget på utilstrækkelige redegørelser af habitatvurderinger. Der er derved ikke fra nævnets side taget stilling til niveauet for beskyttelse, men alene at der ikke er foretaget en tilstrækkelig miljøvurdering. Miljøstyrelsen henviste i øvrigt til notat om administrationspraksis (der udarbejdes i samarbejde med Kammeradvokaten, og som er Miljøstyrelsens fortolkning af en række centrale nævnsafgørelser).

Mariagerfjord Kommune spurgte om de kommende vand- og Natura 2000-planer kunne indebære, at kommunen kunne blive erstatningsansvarlig i forhold til udstedte husdyrgodkendelser. Og Mariagerfjord Kommune efterspurgte svar på sammenhængen mellem habitatdirektivet og husdyrgodkendelsesloven. Kommunen henviste til, at en forudsætning for opfyldelse af habitatdirektivets forpligtelser kan betyde, at kommunen er nødt til at stille skærpede krav i husdyrgodkendelser, herunder også allerede nu, før planerne er vedtaget.

Miljøstyrelsen understregede, at husdyrgodkendelsesloven er en erstatningsfri regulering, og i forbindelse med revurdering af en godkendelse vil det være det beskyttelsesniveau, der på tidspunktet for revurderingen, vil skulle lægges til grund for godkendelsen¹. Miljøstyrelsen understregede endvidere, at det først er når vand- og Natura 2000-planerne ligger som endeligt vedtagne planer, at de vil skulle lægges til grund for godkendelsesarbejdet.

---

¹ Miljøstyrelsen skal for god ordens skyld henvise til FAQ nr. 45 vedr. husdyrgodkendelsesloven på styrelsens hjemmeside, hvori der nærmere redegøres for erstatningsspørgsmålet i relation til husdyrgodkendelsesloven.

Endelig understregede Miljøstyrelsen, at regeringen med Grøn Vækst har vedtaget de tiltag, der skal medvirke til målopfyldelse af vand- og Natura 2000-planerne. Der er tale om de mest kosteffektive tiltag, som er fremkommet efter et omfattende analysearbejde. Grøn Vækst omfatter ikke tiltag, der fastlægger, at kommunerne gennem godkendelsesarbejdet skal bidrage til målopfyldelse af vand- og Natura 2000-planerne. Det vil sige, at udstedelse af godkendelser, hvormed der søges at bidrage til målopfyldelse af disse planer vil resultere i, at der reelt bliver tale om "dobbeltindsats".

Miljøstyrelsen henviste til, at kravene i medfør af habitatdirektivet vedr. vurdering af husdyrprojekter er indarbejdet i husdyrgodkendelsesloven. Det fremgår af husdyrgodkendelsesloven, at kommunen skal foretage en vurdering af påvirkningen på internationale naturbeskyttelsesområder. I forbindelse med en husdyrgodkendelse er der ikke et krav om at skulle opfylde et nærmere fastlagt mål. Kommunen skal vurdere, om projektet kan påvirke et Natura 2000-område væsentligt, og i givet fald da foretage en nærmere konsekvensvurdering af projektets virkninger på Natura 2000-området under hensyn til bevaringsmålsætningen. Miljøstyrelsen præciserede, at der i de midlertidige fastlagte beskyttelsesniveauer er indarbejdet hensynet til den kumulative effekt. Viser vurderingen, at projektet vil skade det internationale naturbeskyttelsesområde, og at dette ikke kan afværges ved vilkår efter godkendelsesbekendtgørelsens bilag 3 eller 4, kan der ikke meddeles tilladelse, dispensation eller godkendelse til det ansøgte.

Mariagerfjord Kommune henviste til en byrådskonference, hvor Miljøcenter Aalborg fremlagde den bedst tilgængelige viden om Mariager Fjords miljøtilstand, Miljøministeriet fremlagde den nye husdyrgodkendelseslov, og en miljøjurist fremlagde lovgrundlaget for det kommunale handlerum. Borgmesteren nævnte, at det overvejes, om der for det nye byråd skal holdes en tilsvarende konference, hvortil Miljøministeriet eventuelt ville blive indbudt.

Miljøstyrelsen vil vende tilbage herom.

Mariagerfjord Kommune understregede, at jo mere præcis Miljøstyrelsen kan melde ud, jo bedre kan kommunen tilrette sin administration. Mariagerfjord Kommune understregede således, at kommunen ønsker den bedste faglige kvalitet og efterspørger den bedst videnskabelige faglige viden samt ønsker, at træffe afgørelser i overensstemmelse med lovgivningen.

Miljøstyrelsen understregede, at afgørelser i medfør af husdyrgodkendelsesloven ikke skal føre til målopfyldelse. Der foreligger således ikke konkrete mål for vandområderne eller Natura 2000 områderne. Disse vil blive fastlagt i de kommende vand- og Natura 2000-planer. Opfyldelse af målene i disse planer skal, som Miljøstyrelsen også havde påpeget tidligere, gennemføres med de indsatser, der er besluttet i Grøn Vækst. Afgørelser efter husdyrgodkendelsesloven skal således træffes på baggrund af de midlertidige fastlagte beskyttelsesniveauer, der er fastlagt i husdyrgodkendelseslovgivningen. Miljøstyrelsen henviste til, at det blandt andet betyder, kommunen skal afslå en ansøgning, hvis disse beskyttelsesniveauer ikke er tilstrækkelige til at imødekomme habitatdirektivets krav om at skulle afslå projekter, der vil kunne hindre muligheden for at kunne opnå gunstig bevaringsstatus af de internationale naturbeskyttelsesområder.

På baggrund af drøftelserne på mødet var der enighed om, at mødes på ny i begyndelsen af 2010. Miljøstyrelsen oplyste, at der er ved at blive udarbejdet nye retningslinjer for beskyttelsesniveauet for næringsstofbelastningen af natur efter husdyrgodkendelsesloven. Miljøstyrelsen tilbød, at orientere om disse fremtidige retningslinjer på dette kommende møde.

Ad pkt. 6: Eventuelt

Der var intet til punktet.

Spørgsmål af generel/politisk karakter

Emne	Problemstilling	Miljøministeriets bemærkninger
Grøn vækst	Hvad er den politiske ramme for gennemførelsen af vand- og naturplanerne.	<p>I april 2009 offentliggjorde regeringen sin ramme - for gennemførelsen af bl.a. vandplanerne – kaldet Grøn Vækst, som der efterfølgende blev.</p> <p>”Et vandmiljø af god kvalitet” beskriver Grøn Vækst udspillet på vandmiljøområdet. Den kan (sammen med en række andre faktaark om Grøn Vækst) findes på:</p> <p>http://www.fvm.dk/Fakta_om_Grøn_Vækst.aspx?ID=41803#</p> <p>I juni 2009 blev der indgået en politisk aftale om Grøn Vækst, som kan findes på: http://www.oem.dk/sw25655.asp</p>
Grundlag for vurdering af indsatsbehovet.	Hvilke vurderinger af indsatsbehovet i vandmiljøet ligger til grund for vandplanernes målopfyldelse.	<p>De danske fjorde og kystvande kan med udgangspunkt i den viden, som foreligger, opdeles i tre kategorier – V1, V2 og V3-områder.</p> <p>Beregningerne af indsatsbehovet i de tre kategorier er gennemført for de konkrete kystvande og er baseret på overvågningsdata og beregningsmodeller, og resultaterne er behæftet med betydelig usikkerhed. For fjorde og lukkede kystvande (V1+V2-områderne) kan indsatsbehovet efter fradrag af usikkerheder og tekniske korrektioner opgøres til ca. 17.000 tons.</p> <p>For belastningen til de åbne kystvande (V3-områderne) mangler der for det første viden om den positive effekt den kommende indsats for fjordene vil få for de åbne kystvande. For det anden har vi ikke tilstrækkelig viden om, hvor stor betydning den grænseoverskridende og atmosfæriske belastning har i relation til opfyldelse af miljømålene. I disse områder har regeringen i lyset af usikkerhederne valgt at gennemføre en generel indsats under Grøn</p>

		<p>Vækst, som giver en reduktion på ca. 2.000 tons, og som vurderes sammen med indsatsen i fjordene og den grænseoverskridende og atmosfæriske belastning at ville forbedre forholdene betydeligt.</p> <p>Det samlede indsatsbehov i første planperiode kan på denne baggrund opgøres til en reduktion af udledningen af kvælstof med ca. 19.000 tons. Forud for vandrammedirektivets 2. planperiode vurderes derfor - når det nye videngrundlag er til stede - om der er behov for yderligere indsats.</p>
Vandplanernes binding for kommunernes administration	Hvor bindene er planerne for kommunernes administration, herunder valg og placering af virkemidler m.v.	<p>Kommuner, regionsråd og statslige myndigheder er bundet af vandplanen ved udøvelse af beføjelser i medfør af lovgivningen, jf. § 3 i miljømålsloven.</p> <p>For hovedparten af de landbrugsrelaterede virkemidler forventes foretaget en revision af udvalgte love og bekendtgørelser i relation til implementering af Grøn Vækst, og disse vil derefter naturligvis være bindende.</p> <p>For indsatsen over for punktkilder, vandløbs- og sørestaurering, samt indvinding af grundvand indledes en kvalificering af indsatsen i dialog med bl.a. kommunerne gennem forhøringen og selve høringen.</p>
Virkemidler	Hvilke virkemidler tages i anvendelse for at nå planernes mål – og hvad er deres effekt?	<p>I forbindelse med forhøringen er udgivet et katalog over de anvendte virkemidler i indsatsprogrammerne. I kataloget er effekterne beskrevet – se overskriften: "virkemiddelkatalog".</p> <p>I forhøringen forventes indsatsen i forbindelse med punktkilder, vandløb og indvinding at blive kvalificeret, herunder forventes det drøftet, hvilke tiltag, der skal sikre målopfyldelse.</p> <p>På landbrugssiden forventes de generelle virkemidler, at blive implementeret ved statslige justeringer af love og bekendtgørelser.</p> <p>Endvidere vil bl.a. vådområder til fjernelse af N og ådale til fjernelse af P ifølge Grøn Vækst udspillet blive virkemidler. Der er indgået aftale med Kommunernes Landsforening om etableringen af</p>

		<p>vådområder og P-ådale, som fastlagt i vandplanerne. Aftalen indebærer, at kommunerne starter indsatsen i 2010. Kommunerne skal sammen vælge de konkrete projekter i de enkelte oplande. Projekterne skal godkendes af Skov- og Naturstyrelsen.</p> <p>Kommunerne har herudover mulighed for at igangsætte projekter for egne midler, og medregne effekten heraf i deres næringsstof reduktionsforpligtelser.</p>
Omsættelige kvælstofkvoter	Hvordan implementeres de omsættelige kvoter	En ny kvælstof regulering påtænkes at træde i kraft senest den 1. januar 2012. Inden da skal den samlede effekt af indsatser og deres bidrag til den forventede reduktion af kvælstofudledningen vurderes med henblik på at fastsætte, hvor meget yderligere en kvoteregulering skal bidrage med.
For nogle søer er det ikke muligt at finde nok omkostningseffektive virkemidler til at nå målet	For nogle søer er det ikke muligt at nå målopfyldelse i 2015 med de virkemidler der er til rådighed.	<p>I nogle oplande til søer findes der ikke tilstrækkelige omkostningseffektive virkemidler til at nedbringe den eksterne belastning tilstrækkeligt til, at der kan opnås målopfyldelse.</p> <p>Frem til næste vandplan vil muligheden for yderligere tekniske virkemidler, som kan reducere fosfortilførslen til søerne yderligere, blive undersøgt. I disse vandområder er anvendt undtagelsesbestemmelser.</p>
Lovhjemmel – praktisk gennemførlighed	Er den nuværende lovgivning anvendelig og tilstrækkelig, og i hvilket omfang foretages justeringer.	I forbindelse med gennemførelsen af Grøn Vækst vil der blive fremsat lovforslag, som gennemfører de manglende retsregler, således at det tilstrækkelige hjemmelsgrundlag er til stede når vandplanerne skal gennemføres. Det gælder ikke blot generelle regler, men også konkrete regler, så kommunerne kan udstede konkrete afgørelser til gennemførelse af de initiativer kommunerne er ansvarlig for.
Finansiering	Hvordan forventes planerne finansieret, herunder kompensation til lodsejere.	<p>I Grøn Vækst er lagt op til</p> <ul style="list-style-type: none"> - kompensation i forbindelse med 10 meter randzoner langs vandløb. - etablering af vådområder og P-ådale sker ved frivillige ordninger, men med tilskud. - kompensation for påvirkede arealer som følge af ændret

		<p>vandløbsvedligeholdelse, når den ændrede vedligeholdelse ikke kan gennemføres indenfor eksisterende regulativ og medfører tab.</p> <ul style="list-style-type: none"> - kompensation af eventuelle tab ved vandløbsrestaurering og fjernelse af spærringer.
Koordinering af Vand og Natur	Hvordan er koordineringen mellem Vand- og Natura 2000-planer foretaget, herunder indregning af synergieffekt.	<p>I Grøn Vækst er hensynet til såvel Natura 2000 områder og vandområder indarbejdet i det samlede indsatsprogram. Nogle virkemidler, f.eks. bræmmer langs vandløb og søer, forventes at bidrage til at nå målene for såvel Natura 2000 områder som vandområder.</p> <p>I de enkelte vandplaner er foretaget en overordnet vurdering af, om indsatsplanerne indbyrdes stemmer overens og om der opnås synergi.</p> <p>I forbindelse med forhøringen kan det yderligere drøftes, om der kan opnås bedre synergi ved at indarbejde særlige hensyn i konkrete områder.</p>
Overvågningsprogram	Hvordan sikres tilstrækkelig viden til en effektvurdering af planerne og senere opfølgning og justering af planerne.	<p>Staten er ansvarlig for, at der er tilstrækkelig viden til, at de påvirkninger, som fokuseres med planerne, er tilstrækkeligt underbyggede, og at de virkemidler, som anbefales, kan håndtere disse.</p> <p>Miljøministeriet er begyndt arbejdet med at fastlægge et nyt natur- og miljøovervågningsprogram. Det er planen, at programmet træder i kraft i 2011.</p> <p>Et af de konkrete formål med programmet er at understøtte den statslige forvaltning, herunder dokumentation af effekten og opfyldelsen af mål for nationale og regionale vandmiljø- og naturhandlingsplaner, herunder vand- og naturplaner efter Miljømålsloven og tiltag på landbrugsområdet samt det landsdækkende luftkvalitetsmåleprogram.</p> <p>Formålet med overvågningen er desuden at styrke det faglige grundlag for politiske beslutninger og handlingsplaner til forbedring af vandmiljø, natur, luft, og at opfylde Danmarks forpligtelser i</p>

		<p>henhold til EU-lovgivningen og national lovgivning om overvågning af natur, vandmiljø, luftkvalitet og skov, samt prioriteret opfyldelse af Danmarks forpligtelser i henhold internationale konventioner om natur, vandmiljø og luftkvalitet i byer.</p>
Inddragelse af nye data	<p>Der er i perioden 2005-2009 indsamlet data, der kan ændre indsatsen. Hvordan inddrages nye data i planlægningen.</p>	<p>En planperiode strækker sig over 6 år og medfører et omfattende administrativt og politisk udredningsarbejde. Af hensyn til dette arbejde er det nødvendigt, at stoppe for inddragelse af nye data på et givet tidspunkt i planprocessen. På baggrund heraf kan der som udgangspunkt ikke inddrages nyere overvågningsdata på nuværende tidspunkt.</p> <p>Oplysninger om konkrete tiltag, der godtgør, at der er gennemført de nødvendige tiltag for at sikre målsætningen opfyldt, kan gennem forhøringen (og høringen) medføre ændringer i indsatsprogrammet. Det kan f.eks. være etablering af de nødvendige renseforanstaltninger ved punktkilder, gennemførelse af restaureringstiltag m.v.</p>
Afgrænsning af vandområder omfattet af vandplanlægningen	<p>Hvilke nedre grænser for specielt størrelsen af søer og vandløb arbejdes med.</p>	<p>På vandløbsområdet er alle vandløb målsat i regionplanerne omfattet af konkrete målsætninger i vandplanerne.</p> <p>Indsatsprogrammet skal omhandle følgende søer:</p> <ul style="list-style-type: none"> • søer på 5 ha eller derover. • søer mellem 1 ha og 5 ha med en specifik målsætning i regionplanerne. • Natura 2000-sønaturtyper der indgår i udpegningsgrundlaget i Natura 2000 områder. <p>Vandplanernes indsatsprogrammer indeholder generelle retningslinjer for myndighedernes administration af sektorlovgivningen fsva. Vandområder, der ikke specifikt er nævnt i planen (planretningslinje 3).</p>
Hvad betyder forsinkelsen for kommunernes	<p>Vandplanarbejdet er forsinket cirka ét år i forhold til den oprindelige tidsplan.</p>	<p>Udarbejdelsen af indsatsprogrammet, og sikringen af finansieringen af væsentlige dele af det, har udsat planarbejdet. Tilsvarende bliver vandhandleplanerne forsinket med ca. ét år.</p>

tidsfrister?	Forventes kommunernes frister for udarbejdelse af de kommunale vandhandleplaner og gennemførelse af indsatsen overholdt?	<p>Kommunernes frister, jf. Miljømålsloven, for udarbejdelse og gennemførelse af vandhandleplanerne er altså uændrede.</p> <p>Der lægges således stor vægt på at indsatsen for at sikre, at de opstillede mål nås i 2015, trods forsinkelsen.</p>
Sammenhængen mellem kommuneplanerne og vandplanerne	Hvordan sikres sammenhæng mellem kommuneplanerne og vandplanerne?	<p>Det fremgår af planloven, at kommuneplanen ikke må være i strid med vand- (og Natura 2000-)planerne.</p> <p>Udlæg af vådområder skal som udgangspunkt ske indenfor de områder, der er udlagt hertil i kommuneplanerne.</p> <p>Det er kommunernes ansvar at sikre den fornødne sammenhæng mellem vand (- og Natura 2000-)planerne (og de kommunale handleplaner) og arealdispositionerne efter kommuneplanen.</p>
Husdyrbrug og indsatsprogrammer	Hvordan skal kommunen administrere husdyrgodkendelsesområdet, når vand- og naturplanerne foreligger?	<p>I husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen (BEK nr. 294 af 31. marts 2009 om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug), er der fastlagt beskyttelsesniveauer for blandt andet ammoniak, nitratudvaskning og fosforoverskud. Det fremgår også af bekendtgørelsen, at når vand- og Natura 2000-planerne i henhold til miljømålsloven foreligger, erstatter disse planer de midlertidige beskyttelsesniveauer.</p> <p>Det betyder, at forslag til vand- og Natura 2000-planer, der offentliggøres, ikke erstatter de midlertidige beskyttelsesniveauer i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen. Vand- og Natura-2000-planerne vil først skulle lægges til grund for afgørelser truffet efter husdyrgodkendelsesloven, når disse planer foreligger som endeligt vedtagne planer.</p> <p>Aftalen om Grøn Vækst, som regeringen har indgået med Dansk Folkeparti, omfatter initiativer til nedbringelse af næringsstofbelastningen til overfladevande og grundvandet. Disse initiativer vil sammen med den hidtidige indsats efter vandmiljøplanerne (senest VMP III) samt husdyrgodkendelseslovgivningens beskyttelsesniveauer give de</p>

		<p>nødvendige næringsstoffreduktioner for at sikre målopfyldelse af vand- og Natura 2000-planerne.</p> <p>Efter miljømålsloven er vand- og Natura 2000-planerne, dvs. de endeligt vedtagne planer, bindende for myndighederne ved udøvelse af deres beføjelser efter anden lovgivning. Det indebærer, at når vand- og Natura-2000-planerne foreligger som endeligt vedtagne planer, vil administrationen af husdyrgodkendelsesloven skulle ske i overensstemmelse med retningslinjerne i planerne vedr. husdyrgodkendelsesloven.</p>
Klimaændringer	Hvorfor er der ikke i vandplanen taget højde for klimaforandringen?	I regeringens klimatilpasningsstrategi anbefales en ad hoc klimatilpasning. Især for investeringer med lang levetid som fx kloakker bør der derfor allerede nu indregnes klimaeffekter. For fastlæggelse af miljømål, ændret afstrømning og udvaskning vurderes der dog ikke at være tilstrækkeligt fagligt grundlag for, at det kan indgå i de første vandplaner. Dette forventes at blive vurderet i næste planperiode. En del af de indsatser, der er defineret i denne plan, vil dog medvirke til at kunne imødegå ændret nedbør, fx vil vådområder langs vandløb virke som bufferzoner for øget nedbør; tilsvarende gælder for regnvandsbassiner på regnbetingede udledninger.
Indsats – iltsvind	I hvilket omfang er planerne målrettet indsats overfor de årlige iltsvind i de danske farvande?	Iltsvind i de danske farvande skyldes en afledt effekt af en forhøjet produktion af mikroskopiske alger, der, når de synker til bunds, nedbrydes og dermed øger iltforbruget så der kommer iltsvind. Årsagen til den forhøjede produktionen er en forøget tilførsel af næringsssalte – fosfor og især kvælstof – fra land og fra luften. Vandplanernes indsats med reduktion af tilførslen af disse næringsstoffer, især kvælstof, for at opfylde miljømålet om god tilstand, er derfor også en målrettet indsats overfor iltsvind.
Undtagelser	Alle fjorde og kystvande bliver undtaget fra at nå fristen om god økologisk tilstand i 2015. Hvornår ventes disse	Der er i vandplanerne i første planperiode fastlagt krav til indsats af en størrelsesorden svarende til størstedelen (ca. 70%) af det beregnede indsatsbehov for målopfyldelse. Ved udarbejdelse af den

	vandområder da at nå målet?	næste vandplan skal det frem mod 2015 mere konkret vurderes hvor stor en indsats, der yderligere er behov for, for at kunne opfylde miljømålene, herunder miljømålene i de mere åbne farvande hvor grænseoverskridende påvirkninger fra tilstødende farvande og påvirkninger fra luften spiller en større rolle end i fjordene. Den indsats skal så indgå i den kommende vandplan med henblik på at vurdere om den fulde indsats skal gennemføres inden 2021.
Mindre strenge miljømål?	Hvorfor anvender man i DK ikke muligheden for mindre strenge miljømål for der igennem at nedbringe indsatsbehovet?	Med beslutningerne i Grøn Vækst om at udskyde iværksættelse af en del af indsatsbehovet og vurderingen heraf til den efterfølgende vandplan, har der ikke været grundlag for at fastsætte 'mindre strenge miljømål' på indeværende tidspunkt. For at kunne anvende målsætninger med 'mindre strengt miljømål' skal det kunne dokumenteres at det enten ikke er teknisk muligt at opfylde målet om god tilstand eller hvis det er teknisk muligt skal det dokumenteres, at det er forbundet med uforholdsmæssige store omkostninger at opfylde miljømålet. Det vil sige at fordele ved at opfylde miljømålet og ulemper ved ikke at opfylde miljømålet skal holdes op imod de økonomiske omkostninger ved at opfylde målet. Værktøjer til at udføre sådanne analyser er under udvikling og forventes at kunne foreligge til udarbejdelse af de kommende vandplaner.
Miljøfarlige stoffer	Hvilken konkret indsats skal der til i de områder hvor miljøfarlige stoffer er et problem og hindrer opfyldelse af god økologisk tilstand?	I vandplanernes indsatsprogram indgår en strategi og retningslinjer for indsatsen over for situationer, hvor det påvises at miljøfarlige stoffer er årsag til at god tilstand i vandområder ikke kan opfyldes.
Marine Natura 2000-områder	Hvordan spiller Vand- og Naturplanerne sammen mht. opfyldelse af god økologisk tilstand/gunstig bevaringsstatus i de marine Natura 2000-områder?	I forbindelse med Vand- og Natura 2000-plan 2009 dækkes målfastsættelsen for akvatiske Natura 2000 naturtyper og arter - for så vidt angår de kvalitetselementer, der indgår i god økologisk og kemisk tilstand efter vandrammedirektivet - af de miljømål der sættes i vandplanerne.

Ophør af braklægning	Hvordan er der beregnet kompensation for ophør med brak	<p>Ved beregning af belastningen ved baseline er der kompenseret for opløjning af brak (170 tons N til hav). Kompenseringen svarer til, at det er vurderet, at en opløjning af 100.000 ha vil give en merudvaskning på i størrelsesordenen 400 tons N. På grund af kvælstofreduktionen mellem rodzonen og hav vil merbelastningen til hav kun være i størrelsesordenen 170 tons N.</p> <p>De seneste opgørelser – efter Grøn Vækst udspillet - peger på, at det nærmere er 120.000 ha, der er opløjet. Det betyder dog ikke at kvælstof udvaskningen øges væsentligt. Når der inddrages mere jord til dyrkning bliver den totale kvælstof landskvote blot smurt ud på et større areal, dvs. der bruges samme mængde kvælstof på et større areal.</p>
Atmosfærisk deposition	Hvad betyder den atmosfæriske deposition	<p>Den atmosfæriske deposition betyder generelt meget lidt for søer i sammenligning med den vandbårne belastning fra oplandet. I enkelte søer med meget lille opland kan den atmosfæriske deposition dog spille en lidt større rolle.</p> <p>På havområder med stort vandareal kan den atmosfæriske kvælstoftilførsel i nogle tilfælde være betydelig i forhold til den øvrige næringsstofftilførsel. Der kan være store lokale variationer i depositionen, og den vil derfor være behæftet med nogen usikkerhed og bør betragtes som bedste bud på en størrelsesorden.</p>
Finansiering af indsats ved punktkilder	Hvordan finansieres indsatsen for punktkilder?	<p>Indsatsen overfor renseanlæg, regnbetingede udledninger og spredt bebyggelse er brugerfinansieret. For virksomheder, herunder havbrug og dambrug, finansieres tiltagene som udgangspunkt af virksomhederne.</p>
Regionplanretningslinjer	Vandplanerne overtager regionplanernes retningslinjer om bl.a. grundvand, men der kan være emner, der ikke er berørt.	<p>For vandområder der ikke er omfattet af vandplanens indsatsprogrammer indeholder vandplanen generelle retningslinjer for myndighedernes administration af sektorlovgivningen (se retningslinje 3 og 37 – 42).</p> <p>Den grundlæggende beskyttelse af grundvandsressourcerne – og dermed drikkevandsressourcerne – varetages derudover som udgangspunkt af den generelle miljøregulering i form af nationale</p>

		<p>vandmiljøplaner og pesticidhandlingsplaner, nationale godkendelsesordninger for anvendelse af pesticider, generelt fastlagte harmonikrav for udspredning af husdyrgødning m.v. Hertil kommer den konkrete regulering i form af såvel kommunale som statslige tilladelses- og godkendelsesordninger for en række aktiviteter (udspredning af slam) og placering og drift (spildevand, kap. 5 virksomheder, husdyrbrug mv.).</p> <p>Udover vandplanens retningslinjer kan kommunerne i kommende revisioner af kommuneplanerne fastsætte supplerende retningslinjer i kommuneplanerne.</p>
--	--	--

2. Tekniske Spørgsmål

Vandløb

Emne	Problemstilling	Miljøministeriets bemærkninger
Administrative værktøjer ved frilægning af rørlagte strækninger	Flertallet af de rørlagte vandløb, der kræves frilagte, ligger på privatejede arealer. Hvilke værktøjer får kommunerne overfor lodsejerne for at kunne imødekomme dette krav? Skal de nødvendige arealer, der skal bruges for denne frilægning, eksproprieres? Bliver kommunerne kompensert af staten for udgifterne i forbindelse med en eventuel ekspropriation	I forbindelse med gennemførelse af Grøn Vækst vil der blive fremsat lovforslag i Folketinget, der bl.a. indeholder en ændring af vandløbsloven med henblik på frilægning af rørlagte vandløb. Som udgangspunkt skal de berørte arealer ikke eksproprieres. Det kan dog ikke udelukkes, at det i særlige tilfælde vil være nødvendigt. Der er den fornødne hjemmel hertil i vandløbsloven. Der er på finansloven afsat i alt 650 mio. kr. i årene 2011-15 til de vandløbsforanstaltninger, der er nævnt i Grøn Vækst-aftalen, herunder frilægning af rørlagte vandløb.
Afgrænsning af indsatsområder i vandløb	Hvor præcise er miljøcentrenes afgrænsninger af strækninger, der vurderes at have behov for indsats? Er de faste eller kan de ændres, f.eks. i forlængelse af detaljerede kommunale tilsyn, der kan argumentere for det	Hvis kommunerne på baggrund af viden, der ikke er inddraget ved udpegning i vandplanudkastene kan argumentere for, at centerets udpegning bør justeres kan dette ske som følge af dialogen i forhøring og i mindre omfang i den egentlige høring.

Søer

Emne	Problemstilling	Miljøministeriets bemærkninger
Indsatsbehov i søer	Hvordan er indsatsbehovet for søerne beregnet?	Fosfor er for de fleste søer den vigtigste faktor for tilstanden og dermed også den faktor, indsatsbehovet rettes imod for at nå miljømålene. For at beregne indsatsbehovet er det nødvendigt at anvende modelberegninger, hvor man ud fra en given fosfortilførsel beregner fosforkoncentrationen i søen.
Inddragelse af øvrige	Det er kun klorofyl, der er anvendt som	Der er i EU-sammenhæng kun foretaget interkalibrering på klorofyl a

<p>kvalitetslementer i vandrammedirektivet</p>	<p>indikator for målopfyldelse. Hvorfor indgår vegetation og fisk ikke i vurderingen af målopfyldelse?</p>	<p>(som udtryk for fytoplankton biomassen). Derfor udtrykkes tilstanden i Vandplan 2009 alene i relation til klorofyl a koncentrationen. De øvrige biologiske, fysisk-kemiske og hydromorfologiske kvalitetslementer indgår i tilstandsvurderingen som støtteparametre, således at værdierne for disse kvalitetslementer fastsættes med udgangspunkt i klorofyl a koncentrationen.</p> <p>I EU er der iværksat et udredningsarbejde for at få interkalibreret andre biologiske parametre således at bl.a. vegetation og fisk kan indgå som indikatorer i næste vandplan.</p>
<p>Sørestaurering</p>	<p>I hvilket omfang er anvendt sørestaurering</p>	<p>For at fremme målopfyldelsen kan det i nogle søer være nødvendigt at foretage en restaureringstiltag.</p> <p>Danske erfaringer viser, at sørestaurering har en positiv effekt på vandkvaliteten når forudsætningerne for at anvende de respektive metoder er opfyldt. Forudsætninger for at anvende sørestaurering er flg.:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Indsatsen overfor den eksterne belastning for at opnå fuld målopfyldelse skal være gennemført i første planperiode (dvs. senest med udgangen af 2012.) • Det skal være veldokumenteret at restaureringsmetoden sammen med den øvrige indsats vil medføre målopfyldelse på både kort og langt sigt • Målinger skal dokumentere, at der i dag er en betydelig intern belastning (gælder for iltning og fosforfældning). • Ud fra vandets opholdstid og graden af vandafstrømning i sommerperioden skal det vurderes, at en naturlig aflastning fra søen vil vare mere end 1-2 planperioder (gælder for iltning og fosforfældning). • Tilstanden er forringet på grund af for mange fredfisk (opfiskning af fredfisk).
<p>Anvendelse af tidsfristudskydelse som følge af intern belastning i søer</p>	<p>En del søer har fået undtagelsesbestemmelser og tidsfristforlængelser pga "intern belastning".</p>	<p>Intern belastning i søer kan medføre, at målsætningen ikke opfyldes på trods af at den eksterne belastning er bragt ned til et niveau svarende til målsætningsopfyldelse. I nogle tilfælde kan der eventuelt gennemføres en sørestaurering for at sikre målopfyldelse i 2015. I</p>

		mange søer er omfanget af den interne belastning imidlertid ikke belyst tilstrækkelig til at kunne iværksætte en egentlig sørestaurering. Sådanne søer er derfor omfattet af undtagelsesbestemmelserne om udskydelse af tidsfristen for målopfyldelse.

Kystvande

Emne	Problemstilling	Miljøministeriets bemærkninger
Tilstandsvurdering/ Fastlæggelse af miljømål og Indsatsbehov	Hvorfor bruger man i vandplanerne kun ålegræs dybdegrænse til at karakterisere den økologiske tilstand i kystvande? Tilsvarende er der kun beregnet indsatsbehov med udgangspunkt i ét miljømål/kvalitetsselement (ålegræs indenfor Skagen og klorofyl udenfor). Hvad med andre kvalitetsselementer som f.eks store forekomster af makroalgen søsalat, store forekomster af planktonalger og epifytbelægninger, bunddyr, fisk, forekomst af iltvind, højt næringsstofindhold m.m.? Indgår disse øvrige kvalitetsselementer ikke i planlægningen?	For nogle danske vandområder foreligger der udover ålegræs dybdeudbredelse også interkalibrerede miljømål for kvalitetsselementerne fytoplankton og bundfauna (hhv. klorofyl og det såkaldte DKI-marin bundfauna index). Ålegræssets dybdegrænse er dog pt. den eneste parameter af de biologiske kvalitetsselementer, der for Danmark er interkalibreret i EU og hvor der samtidig for store dele af de danske kystvande er etableret en sammenhæng mellem parameteren og det nærings-saltforhold, der har betydning for tilstanden og dermed gør det muligt at koble påvirkningen med næringsstoffer til brug for vurdere indsatsbehovet for at kunne opfylde miljømålet. Der foreligger endnu ikke færdigudviklede værktøjer til landsdækkende fastlæggelse af indsatsbehov med udgangspunkt i f.eks kvalitetsselementerne klorofyl og det såkaldte DKI-marin bundfauna index. Indsatsbehovet kan eventuelt efterfølgende vise sig at være større, når også disse kvalitetsselementer inddrages i indsatsbehovsvurderingen. Behovsvurderinger i relation til disse kvalitetsselementer vil ske i forbindelse med udarbejdelsen af den næste vandplan, hvor værktøjerne forventes at foreligge.

		<p>For Hovedvandopland Vadehavet er indsatsbehovet fastlagt med udgangspunkt i klorofyl.</p>
Miljømål	<p>Hvordan er man kommet frem til at god tilstand svarer til en maksimal afvigelse på 26% fra referencetilstanden for ålegræs dybdeudbredelse?</p>	<p>Fastsættelse af grænsen for god tilstand er sket i en EU interkalibrering, hvor alle lande, der har den samme kystvandstype inden for sit område, deltager. For ålegræssets dybdegrænse er grænsen fastsat i fagligt samarbejde med Tyskland.</p>
Fosfor-Indsatsbehov og krav	<p>Hvorfor er der for kystvandene kun specificeret en indsats overfor kvælstof og ikke overfor fosfor?</p>	<p>Der er for alle kystvande indikationer på et behov for yderligere begrænsning af fosfortilførslen. Det har dog for en stor del af vandområderne ikke været muligt tilstrækkeligt sikkert at kvantificere størrelsen af dette indsatsbehov. Indsatsbehovet i forhold til reduktion af fosfortilførslen er således i første planperiode kun specificeret for et mindre antal vandområder, herunder Mariager Fjord.</p> <p>Indsatskrav til P er alene opgjort ud fra de indsatser, der følger af indsatser overfor søer og vandløb, samt tiltag som følge af generel</p>

		Grøn Vækst. Denne indsats vil i et vist omfang også have effekt i kystvandene. Effekterne af den generelle og målrettede indsats afventes, bl.a. fordi der er en vis usikkerhed forbundet med effekten heraf. En nærmere vurdering af effekten af de gennemførte indsatser og et eventuelt resterende indsatsbehov/-krav foretages i næste planperiode. Der skal herunder foretages en nærmere vurdering af, hvilken indsats og virkemidler, der mest omkostningseffektivt kan anvendes.

Stoftransport

Emne	Problemstilling	Miljøministeriets bemærkninger
Fastlæggelse af Baseline	I baseline er indregnet en række tiltag. Hvordan er effekten af indsats i forhold til spredt bebyggelse opgjort	Den effekt af indsats over for spredt bebyggelse, som der regnes med, er forskellen mellem den nuværende beregnede udledning og den udledning, der vil være, når alle har rensset spildevandet som forudsat i regionplanerne. Udledningerne efter rensning er fastsat som et krav. Nuværende udledninger er beregnet med udgangspunkt i de oplysninger, der findes om afløbsforhold i BBR og normtal for udledning fra enkeltejendomme. Der er stor usikkerhed på opgørelsen af nuværende udledning, dels fordi den bygger på nye normtal for udledning, og dels fordi den er baseret på oplysninger i BBR, som ikke tidligere har været indsamlet med dette formål og hermed muligvis heller ikke er kvalitetssikrede med henblik på denne anvendelse. Hvis nuværende udledning beregnes for stor, vil effekten tilsvarende beregnes for stor, hvilket formentlig kan være tilfældet i en del oplande. Når kommunerne har gennemgået oplysningerne i BBR, vil den beregnede effekt kunne revurderes.
Fosforoverskud i landbrugsjord	Der er fortsat et fosforoverskud i landbruget, som giver en voksende risiko for stigning i den diffuse	Ifølge Grøn Vækst skal der udlægges 10 m randzone langs alle vandløb og søer >100m ² med krav om forbud mod sprøjtning, gødskning og dyrkning, med mindre der dyrkes vedvarende græs eller

	fosforafstrømning	flerårige energiafgrøder uden brug af gødning og sprøjtemidler, hvilket vil reducere den diffuse fosfortilførsel til vandløbene. Bræmmer virker hovedsageligt på den partikelbundne fosforafstrømning, mens den opløste kan føres til vandmiljøet f.eks. via dræn.

Punktkilder

Emne	Problemstilling	Miljøministeriets bemærkninger
Indsats overfor punktkilder	Hvordan er de punktkilder, der er udpeget indsats for, udvalgt?	Efter faglig vurdering af, om de er væsentlige eller medvirkende årsag til at vandløbsmålsætningen ikke er opfyldt. Der henvises til BLST retningslinjes bilag 1, afsnit 1.1.7.
Valg af virkemidler ved punktkilder	Hvordan er virkemidlet valgt	De mest omkostningseffektive virkemidler er valgt, efter vurdering af, hvad der skal foretages for at målsætningen i vandområderne kan opfyldes. Vurderingerne bygger på principper om reduktion af primært ilt forbrugende stoffer. Der er i givet fald krævet indsats overfor Renseanlæg, Overløbsbygværker, Dambrug, Virksomheder og spredt bebyggelse.
Bassiner ved overløb	Hvordan fastsættes bassinvolumener for regnbetingede udledninger for at opnå den ønskede effekt for stofreduktion i oplandet?	I vandplanerne er der forudsat anvendt "first-flush" bassiner, der generelt vurderes som et omkostningseffektivt virkemiddel for overløb. Se i øvrigt By- og Landskabsstyrelsens retningslinjes bilag 1.

		Kommunerne må i forbindelse med den kommunale handleplan og revision af spildevandsplanen tage stilling til, hvordan regulering af regnbetingede udledninger konkret udmøntes inden for rammen af statslige indsatsprogrammer
Krav til separate regnudløb	Hvilke forudsætninger er gjort ved vurdering af indsats overfor separate regnudløb.	Der er som udgangspunkt kun stillet krav om forbedringer ved separate regnudløb i få tilfælde, f.eks. i områder med hydraulisk overbelastning. Indholdet af organisk stof og næringsstoffer er generelt mindre betydende i forhold til vandkvaliteten i de vandområder der udledes til. For søer med betydelig fosfortilførsel fra regnbetingede udledninger kan det i nogle tilfælde være nødvendigt at etablere bassiner med henblik på at reducere tilførsel af fosfor. En evt. indsats er ikke medtaget i planerne, fordi det er et relativt dyrt virkemiddel til reduktion af fosfor. En evt. indsats drøftes med kommunerne i oplandet, herunder for at vurdere andre mere omkostningseffektive virkemidler. Som udgangspunkt er det de data, kommunerne har liggende i databasen WinRis der har ligget til grund for indsatsen.
Krav til spredt bebyggelse	Hvilke forudsætninger er gjort ved vurdering af indsats overfor spildevand fra spredt bebyggelse.	I vandplanerne er der i nogle tilfælde stillet krav om rensning af spildevand fra spredt bebyggelse udenfor de områder, der er udpeget i regionplanerne. Det er kommunernes BBR oplysninger

		for afløbsforholdene på de enkelte ejendomme sammenhold med tilstanden i det vandområde, der udledes til, der ligger til grund for indsatsen. BBR – oplysningerne tilfredsstillende behovet for mere detaljerede oplysninger for vurdering af indsatsbehov på det deloplandsniveau, som vandplanlægningen refererer til. (oplysninger på enkeltejendomsniveau).

Grundvand

Emne	Problemstilling	Miljøministeriets bemærkninger
Indvindings oplande	Hvorfor er indvindings oplande ikke vist i vandplanerne ?	<p>Opgaven med udpegning af indvindingsoplande er overført til kommunerne, idet det er kommunerne der skal meddele alle nye indvindingstilladelser. Denne viden bør opsamles i Miljøportalen.</p> <p>I forbindelse med kortlægningen udarbejder miljøcentrene som led i opgaven kort over indvindingsoplande på tidspunktet for kortlægningen, hvilket nok ikke er medvirkende til at gøre kompetencefordelingen mere klar, men hvilket er en væsentlig del af kortlægningen.</p> <p>Ansvarer herfor er dog rettelig kommunernes.</p> <p>Der er en række problemer forbundet med dette, da indvindingsoplande kan fastlægges på mange forskellige niveauer - hvilket kan gøre en sammenstilling af data på regionalt niveau meget vanskelig, hvis der ikke er opnået enighed om hvordan det gøres ensartet. Der arbejdes på en vejledning i hvordan indvindingsoplande bør fastlægges.</p> <p>Niveauet for hvordan det gøres kan dog alene anbefales til kommunerne.</p>

<p>Revision af OSD-områder i planperioden</p>	<p>Bliver der mulighed for at revidere i OSD imellem vandplanerne (á la de tidligere regionplantillæg), f.eks. Når kortlægningen er færdig, så kommunerne kan administrere efter de nye grænser i den 6 års periode.</p>	<p>OSD og øvrige områder revideres af miljøcentrene i takt med at den afgiftsfinansierede grundvandskortlægning skrider frem. Disse oplysninger lægges på Miljøportalen som et tema markeret med seneste viden.</p>
<p>Beskyttede forekomster og OSD</p>	<p>Der laves indsatsplaner i OSD og indvindingsoplande. Hvordan skal beskyttede drikkevandsforekomster udenfor disse områder beskyttes ?</p>	<p>De beskyttede drikkevandsforekomster er ikke sammenfaldende med indsatsområderne efter vandforsyningsloven. Beskyttede drikkevandsforekomster udgør en områdeudpegning efter miljømålsloven (den danske implementering af vandrammedirektivet), som ikke har betydning for den detaljerede kortlægning og indsatsen for at beskytte drikkevandsinteresserne indenfor OSD og indvindings oplande til almene vandforsyninger.</p> <p>OSD blev udpeget i Regionplan 1997 efter vandforsyningsloven efter fastsatte udpegningskriterier, f.eks. lerdække, arealanvendelse og en ressource på ca. 2 gange det fremtidige behov. Det er således en national udpegning.</p> <p>Drikkevandsforekomsterne er udpeget, som de grundvandsforekomster, der anvendes til indvinding af drikkevand, og som gennemsnitligt frembringer mere end 10 m³ om dagen eller leverer vand til mere end 50 personer, samt de forekomster der er planlagt anvendt til drikkevandsforsyning.</p> <p>Drikkevandsforekomsterne udpeges indenfor andelen af grundvandsforekomster og indeholder i definitionen, at de skal indholde vand til nuværende eller fremtidig indvinding. Derfor er f.eks. lerede områder ikke udpeget, selvom de er en del af OSD. Områder med drikkevandsinteresser og de opgaver der efter vandforsyningsloven knytter sig til disse områder er en "national udpegning".</p> <p>For vandområder der ikke er omfattet af den konkret planlægning – vandplanens indsatsprogrammer – indeholder vandplanen generelle retningslinjer for myndighedernes administration af</p>

		<p>sektorlovgivningen (se retningslinje 3 og 37 – 42).</p> <p>Alt grundvand er efter miljømålsloven omfattet af målene om at forebygge eller begrænse udledning af forurenende stoffer til grundvandet og at vende enhver væsentlig og vedvarende opadgående tendens i koncentrationen af et hvilket som helst forurenende stof, som stammer fra menneskelig aktivitet. I vandplanen er der dog en nedre grænse for størrelsen af vandområder, som er omfattet af den konkrete planlægning (grundvandsforekomster).</p> <p>Det vurderes, at Danmark i forhold til vandrammedirektivet allerede opfylder kravene til beskyttelse af drikkevandet, herunder kravene til beskyttelse af de grundvandsforekomster, der i vandplanerne udpeges som beskyttede drikkevandsforekomster.</p> <p>Den grundlæggende beskyttelse af grundvandsressourcerne – og dermed drikkevandsressourcerne – varetages som udgangspunkt af den generelle miljøregulering i form af nationale vandmiljøplaner og pesticidhandlingsplaner, nationale godkendelsesordninger for anvendelse af pesticider, generelt fastlagte harmonikrav for udspredning af husdyrgødning m.v. Hertil kommer den konkrete regulering i form af såvel kommunale som statslige tilladelses- og godkendelsesordninger for en række aktiviteter (udspredning af slam) og placering og drift (spildevand, kap. 5 virksomheder, husdyrbrug mv.).</p>
Fastsættelse af den udnyttelige ressource	I planretningslinje 37.d står som udgangspunkt kan den udnyttelige ressource beregnes som 35 % af grundvandsdannelsen – på, hvilken baggrund kan der ske afvigelser fra udgangspunktet	I områder, der er påvirket af almene vandforsyninger, kan der for vandløb, fastsættes kravværdier for påvirkning, der accepterer en større reduktion end den der som udgangspunkt gælder. Det kan ske hvis der ud fra et konkret kendskab til de hydromorfologiske og fysisk-kemiske forhold vurderes, at miljømålene kan opnås.
Undtagelser	Kan vandplanernes brug af ”tekniske årsager” som begrundelse for undtagelser i forhold til manglende	Tekniske årsager kan f.eks. omfatte manglende viden om, hvordan vandindvindingerne påvirker vandløbene, og indsatsbehovet kan derfor ikke opgøres.

	målopfyldelse mht. vandløbspåvirkning i 2015 uddybes.	Der kan også være tale om så omfattende indsatser, at det i praksis kun lader sig gøre at gennemføre forbedringerne over en længere periode, eksempelvis omlægning af vandindvindingsstrukturen.
Tærskelværdier	Hvilke kriterier/tærskelværdier skal virksomheder bruge ved udledning til grundvandet.	<p>Tærskelværdierne knytter sig til kravet om opnåelse af god tilstand i grundvandsforekomsterne, som ofte vil omfatte et større areal.</p> <p>Vurderingen af kemisk tilstand foretages en gang pr. planperiode. Grundvandsdirektivets krav om at forebygge eller begrænse udledning af forurenende stoffer omfatter alt grundvand. Dette krav er altså forskelligt fra kravet om opnåelse af god tilstand for grundvandsforekomster</p> <p>Forpligtigelsen til at begrænse eller forhindre udledningen af forurenende stoffer til grundvandet kræver en løbende regulering, der allerede i dag sker gennem en række love/bekendtgørelser og aftaler/ordninger (f.eks. miljøbeskyttelsesloven, bkg. om spildevandstilladelser, bkg. om erhvervsmæssig dyrehold mm.)</p>
Opgørelse af påvirkning og indsats ift. kvantitativ tilstand	Forekommer regionale forskelle i opgørelse af påvirkninger og indsats for at sikre kvantitativ tilstand	<p>Vurdering af den kvantitative påvirkning af overfladevand i de forskellige områder kan afspejle regionale forskelle, dels i hvilke overordnede geologiske modeller, der har været til rådighed, dels i hvilken indvindingstype, der er dominerende i området, f.eks. markvanding i Vestjylland og drikkevandsindvinding på Sjælland.</p> <p>Pga. det store behov for drikkevand på Sjælland, og det faktum at mange vandindvindingstilladelser skal fornyes i 2010, har der her været særligt fokus på emnet på Sjælland.</p> <p>I Midt- og Vestjylland udgør markvanding langt størstedelen af indvindingen i de terrænnære og regionale forekomster, som er medregnet i opgørelsen. Desuden foregår markvandingen koncentreret i løbet af en kort periode, hvor vandløbenes vandføring samtidig er mindst. Størstedelen af drikkevandsindvindingen sker fra de dybe forekomster, og indvindingen er fordelt jævnt over hele året. Den potentielle fejl ved ikke at medregne f.eks. drikkevandsindvindingen i vurderingen er</p>

		således begrænset.
Indvindings påvirkning af vandløb	Hvorledes er påvirkning af vandløb fra grundvandsindvindingen vurderet	<p>Miljøcentrenes vurderinger af vandløbspåvirkninger er de fleste steder foretaget på et relativt overordnet niveau og for meget store områder. Beregningerne er gennemført på det på tidspunktet bedste tilgængelige grundlag.</p> <p>Kommunerne kan vælge at udmønte vandplanens krav om reduktion i takt med at tilladelser udløber. Kommunerne vil i forbindelse med revurdering af tilladelser skulle foretage en vurdering af indvindings påvirkning vandområder og terrestriske naturtyper til deres behandling af indvindingstilladelser på mere lokal skala.</p> <p>I vandplanerne er for nogle oplande opgjort et indsatsbehov til reduktion af indvindings påvirkning af vandløbenes vandføring. Beregningerne har med stor sikkerhed udpeget nogle overskredne deloplande, hvor en indsats vil være nødvendig for målopfyldelse i vandløbene. Kravet til indsats (reduktion i indvinding) skal kvalificeres i dialog med kommunerne.</p> <p>Kommunen kan med fordel benytte beregningsværktøjer, som på et mere detaljeret og differentieret niveau kan bestemme vandløbspåvirkningen. Det vigtigste er at kommunen kan dokumentere beregningerne, og at disse forholder sig til vandplanens målsætninger for vandløbspåvirkningen.</p>
300 m zoner ved indvindinger	Hvordan behandles 300 m zonerne til vandværkerne i vandplanerne?	<p>Beskyttelseszoner sikres ikke via vandplanen. Kommuner sikrer disse via tilladelser til indvinding og evt. indsatsplaner til grundvandsbeskyttelse.</p>
Tilstandsvurdering i fh.t. arsen	Hvorfor er forekomsterne vurderet til at have god tilstand, når arsen skaber problemer for vandværkerne?	<p>Vurdering af grundvandsforekomsternes tilstand omfatter ofte større arealer.</p> <p>Arsen kan være naturligt forekommende og/eller mobiliseret pga. menneskelig aktivitet (understøttes af seneste undersøgelser).</p>

		<p>Hvor der ikke er fagligt grundlag for at vurdere, om det er mobiliseret, betragtes arsen som en naturlig forekommende stof og der sættes ikke tærskelværdier, dvs. forekomstens tilstand ikke vurderes at være truet og give anledning til en ringe tilstandsvurdering.</p> <p>Der kan således ikke foreslås en ændring/reduktion af påvirkningen fra et naturligt forekommende stof. Det samme gælder tilsvarende stoffer eks. cadmium.</p>
Datagrundlag for påvirkningsberegninger	Kan kommunerne anvende samme data grundlag i administration af indvindingstilladelser, som Miljøcentrene har brugt til påvirkningsberegningerne.	<p>Miljøcentrene kan stille både GIS-filer og beregningsapplikation til rådighed som kommunerne kan anvende på egne, opdaterede data.</p> <p>Kommunerne skal dog være opmærksomme på den kumulative påvirkning i et givent vandløb (vand der fjernes opstrøms er ikke tilgængeligt nedstrøms). Dette forhold vil nødvendiggøre et samarbejde mellem kommuner, når de samlede påvirkninger skal opgøres.</p>
Markvanding – beregningsmetoder	Hvorfor er der anvendt konverteringsfaktorer på hhv. 1200 og 1000 m ³ /ha i de forskellige hovedvandoplande?	Faktorerne afspejler forskellige praksis ved tildeling af markvandingstilladelser i de tidligere amter, og disse er derfor anvendt afhængigt af hvilket tidligere amt hovedvandoplandet hovedsageligt befinder sig i. Kommunerne har naturligvis også en tildelingspraksis på dette felt, men på nuværende tidspunkt udgør de amts tildelte indvindingstilladelser langt hovedparten af de eksisterende tilladelser.
Vandløbsmålsætninger	Hvilke vandløbsmålsætninger skal lægges til grund, hvis vi ønsker at beregne påvirkningen på deloplandsniveau?	<p>Som udgangspunkt er de målsætninger for de enkelte vandløbsstrækninger, der præsenteres i vandplanerne bindende for administrationen, herunder eventuel påvirkning som følge af indvindinger.</p> <p>Kommunerne bør derfor forholde sig til vandplanens målsætninger for vandløbspåvirkning. Dette kan gøres på detailniveau vha. avancerede beregningsværktøjer</p> <p>Hvis der overslagsmæssigt ønskes foretaget beregninger på deloplandsniveau bør den dominerende vandløbsmålsætning inden</p>

		for oplandet anvendes.
Budgetøkonomi for virkemidler på grundvandsområder	Hvordan er de budgetøkonomiske tal fremkommet?	<p>Virkemidlernes effekter og herunder opgjorte økonomiske omkostninger for investering og drift er baseret på tilgængeligt viden på området, særligt virkemiddelkatalog udgivet af Miljøstyrelsen i 2006 (http://www.blst.dk/NR/rdonlyres/2770DB2D-0919-404E-9AD1-0F58AC16B074/0/KatalogVandrammedir.DOC) i forbindelse med basisanalysen og herudover på vurderinger/skøn foretaget af By- og Landskabsstyrelsen. Denne baggrundsviden omfatter faglige udredningsarbejder, projekter samt indsamlede faglige erfaringer med virkemidler.</p> <p>Enhedsomkostningerne er opgjort som de budgetøkonomiske omkostninger og dækker over de omkostninger den gennemførende aktør har ved gennemførelse af foranstaltningen. Da forskellige tiltag naturligt har forskellige levetider, er det nødvendigt at annuisere omkostningerne efter gældende metode for at kunne sammenligne omkostningseffektiviteter, rangordne og prioritere mellem virkemidlerne. Der henvises til virkemiddelkataloget, der er fremlagt sammen med planudkastene</p>